

Geniřletilmiş Özet

Pakistan'ın Hayber Pahtunhva Vilayetinde Metamfetamin Kullanımına Başlama Sebepleri: Nitel Çalışma

Giriş

Uyarıcı ve son derece kuvvetli bir madde olan metamfetamin (buz), dünya çapında yaygın olarak kullanılmaktadır. Son derece bağımlılık yapıcı bir madde olup, bir veya iki kez alındığında kişinin bağımlı olma ihtimali oldukça yüksektir. Kişi bir kez bağımlı olduktan sonra bıraktığında hem fizyolojik hem psikolojik yoksunluk semptomlarıyla karşılaşacaktır. Pakistan'da metamfetaminin genellikle kristal formda mevcut olması, maddenin yaygın olarak buz adıyla bilinmesine neden olmuştur. Yutma, çekme, enjekte etme, soluma ve hatta sıvı olarak içilme gibi farklı yollarla alınabilir. Bununla birlikte en yaygın yol solumadır. Metamfetaminin düzenli kullanımı toleransa neden olur. Bu, başlangıçtaki dozların verdiği hissi elde etmek için daha fazla miktarda madde kullanımına ihtiyaç duyulması anlamına gelir. Pakistan'da madde kullanıcısı sayısındaki artış "madde salgını" olarak nitelendirilmiştir. Metamfetamin kullanıcılarını ekonomik ve sosyal anlamda ciddi ölçüde etkilemiştir. Halihazırda yaygın olarak kullanılan afyon, kokain ve esrarın yanında, artık dünyadaki en zararlı uyuşturucu maddelerden olduğu kabul edilen metamfetamin, madde kullanıcıların yaygın olarak kullandığı maddeler arasında yerini almaktadır. Bundan dolayı bu nitel çalışma, metamfetamin kullanımına neden olan faktörleri tespit etmeyi amaçlamıştır.

Materyal ve Yöntemler

2020'de Pakistan'da, Hayber Pahtunhva vilayetinin Peşaver ilinde gerçekleştirilen söz konusu çalışma niteldir. Toplanan veri, Madde Rehabilitasyon Merkezi ve Narkotik Önleme Kuvvetine mensup 14 yetkiliyle yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Amaçlı örneklem yöntemi uygulanmış ve doygunluk noktasına ulaşana kadar veri toplamaya devam edilmiştir. Görüşmeler taşınabilir ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Daha sonra toplanan veri analiz edilmiş, temalar ve alt temalar geliştirilmiştir. Ayrıca, söz konusu çalışma en başından sonuna kadar araştırma etiğine ilişkin tüm hususları yerine getirmiştir.

Sonuçlar

Varılan sonuçlar, metamfetamin kullanımına neden olan birden fazla faktöre işaret etmektedir. Bunlar:

Kolay Erişilebilirlik: Çalışma katılımcılarının çoğu Pakistan'ın Hayber Pahtunhva vilayetinin her yerinde metamfetaminin kolayca erişilebilir olduğu görüşündedir.

Merak: Katılımcıların büyük kısmı metamfetamin kullanımının altında yatan temel sebeplerden birinin merak olduğu görüşündedir.

Akran Etkisi: Akran etkisi de metamfetamin kullanımına başlamada önemli bir faktördür. Çalışma katılımcıları metamfetamin kullanımında akran etkisinin kritik rol oynadığını bildirmektedir.

Sınav Hazırlığı: Öğrencilerin, metamfetaminin hafıza ve kavrama becerilerini güçlendirdiği yönündeki inançları nedeniyle sınav hazırlığının da metamfetamin kullanımıyla önemli ölçüde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Tartışma

Söz konusu çalışma, Pakistan'ın Hayber Pahtunhva vilayetinde metamfetamin kullanımının nedenlerini ele almak üzere gerçekleştirilmiştir. Çalışmada böylelikle metamfetamin kullanımının dört ana sebebi bulunmuştur. Bu sebeplerin her biri aşağıda analiz edilmekte ve ele alınmaktadır:

Kolay erişilebilirlik: Yukarıda ele alınan bilgiler ışığında araştırmacı, metamfetamin kullanımının ana sebeplerinden birinin, elde edilmesinin kolaylığı olduğu sonucuna varmıştır. Toplumun elit ve orta-üst sınıf katmanı tarafından kullanıldığından, metamfetamin eroin gibi diğer sentetik maddelere göre daha karlı olarak kabul edilmektedir.

Merak: Söz konusu çalışmadan elde edilen deneyimlerden hareketle, metamfetamin kullanımının en temel sebebinin merak olduğu açıkça ortaya çıkmıştır. Madde bağımlısı olan kişi belli bir maddeden yeterince haz alamadığında, bunun üstesinden gelmek için yüksek şiddetli bir diğer maddeye geçiş yapmaktadır.

Akran etkisi: Akran etkisi, gençlerin madde kullanımı gibi tehlikeli faaliyetlere katılımını teşvik eden en etkili faktörlerden biri olarak görülmektedir. Madde kullanımı söz konusu olduğunda arkadaşların etkisi, arkadaşlığın doğasına bağlı olarak daha fazla veya daha az olabilir.

Sınav hazırlık: Sınavlara hazırlık sırasında meydana gelen stresli durumlarla başa çıkmak üzere pek çok kolej ve üniversite öğrencisi, özellikle metamfetamin gibi uyarıcıları kullanmaktadır. Kullanan öğrenciler, metamfetaminin hafızalarını güçlendirdiğine, çalışmaya yönelik konsantrasyonlarını arttırdığına, özellikle sınavlara hazırlık döneminde dikkatlerini toplamalarına ve uyanık kalmalarına yardımcı olduğuna inanmaktadır.

Öneriler: Çalışma bulgularından hareketle, madde kullanımının önlenmesinde ailenin kilit rol oynayabileceği, bunun yanı sıra metamfetamin kullanımının toksisitesi ve bununla ilgili yanlış bilinenlere dair kamuoyu farkındalığının oluşturulması önerilmektedir.